

III. Zdania na wypadek

KAROL MALISZEWSKI

III. Zdania na wypadek

Nie inaczej

1

Złuszczy się krajobraz razem z nami,
niewiele ubędzie ciemnemu powietrzu,
ale chyba jakieś arche pozostanie.

Kondycja ludzka,
Przemijanie

2

Czas buduje rzeczy swe niedostrzegalnie;
te ruiny są budowlą w toku,
skrzącą się od znaczeń, westchnień
zmarłych wczoraj mieszkańców Hellady.

3

Palce Losu zdrapią nas jak naklejkę,
nie uszkadzając właściwego rdzenia,
bo pozostanie chyba jakieś arche,

4

Tak jak z liścia na wietrze
pozostaje szkielet sieć żył —
widoma konstrukcja, co się przyoblecze
w zieleń... cicho, znów niedostrzegalnie;

5

Czy ślepi krążymy w zaułkach planety?
Bracie, nie inaczej.

***

dla Alka Radomskiego

W pudełkach, w których mieszkam,
jest dużo zielska.
Skrzypią podłogi w pudełkach,
w których mieszkam.

Pudełko podwórka; i ktoś tam nosi
ciasne półbuty po mnie;
pudełko tarasu, jestem ubogi,
uboższy o dach nad głową.

Pudełko ulicy otwierane czule,
zamykane z drżeniem —
dziecięca twarz słońca zagłada
do królika w sianie, podsuwa mu liść.

W pudełku, w którym śpię,
są rośliny; najczęściej paprocie,
skrzypy odcisnięte w węglu,
jest pleśń od północnej strony

i mrowisko, co ogryza na kość.
A tamto pudełko to starość,
z pergaminu zsuwa się sznur
...rozwiń, rozwiń se

ostrożnie przymierzając
zmarszczki, brodę, żalność.
W pudełku żyda na dnie
to ci pozostało.

Starość

Woda z pól

Darkowi Sośnickiemu

Podpełza zwątpienie, o pół tonu światła
mniej pod latarnią wiersza; oszczędność energii,
kuśtykanie frazy, o jedenastej cichnie szum
maszyn, milkną drzewa, pękają dreny —
woda z pól, z miedz. Surowy napój,
który trzeba
przebyć; gruda gliny w usta

Requiem

Tu wszystkie gałęzie należą do zmarłych,
machają nimi wytrwale na wietrze;
czy wciąż w albumach tkwią ich młode oczy,
nie wiem; pozostawili mundury,
suknie ślubne, komunijne ubranka;
nadzy wślizgują się między gałęzie;
czy tam jest jakiś popas
lub piknik u Boga, nie wiem;

nie mogę zawierzyć mitologiom,
niezupełnie wierzę tylko w rozkład;
wrócić na ziemię wiosną, bić deszczem,
być jasnym pędem, gorzkim mleczem w żwirze.

Śmierć, Wiara, Kondycja
ludzka, Przemijanie, Natura

Wielki post

Wśliznął się w trumnę pejzażu ten szelest,
malarstwo flamandzkie czy co do cholery.

Kot

Kot płacze na schodach wtulony
w poduszkę marcowej śnieżycy, opery

na trzy, i już cztery: inflacja pór,
miesiące, całego poczucia. Człowiek

budzi się w człowieku (pst, kurwa, kocie)
z ręką w kanale, na pilocie

ciągłego czuwania: lepkie ślady, Vermeery,
szumy, telepatia, higiena usteczek

nienawykłych do postług, do szukania związku.
Powrót do źródeł, najęty jak kłamie —

poparzony, pojebany, w futuro
wsunięty jak w trumnę.

Wielkanoc

*„A nie ma jednej kawki w powietrzu,
która by nie spała przez jedną noc życia
w spokojnym gnieździe.
Lecz o mnie Bóg zapomniał”.*

J. Słowacki

To było w marcu we wtorek;
zamarzło pod nogami grząskie oparcie
dla paru przebiśniegów.
Z pudła schodów wychodziły dźwięki,

rury jak żywe wiły się pod tynkiem.
Pokrywała się grubą warstwą śniegu
trawa zieleńsza od wszystkiego.
W górach tłoczyło się nowe powietrze,

by nazajutrz zasypać światłem podwórze.
Trzaskały bramy, przelewała się rzeka,
nic nie mogłem zmienić zapisany w księgach.
„Chrystus chuj” wołali wysłannicy piekła.

Zakwitnie kij w twojej ręce

Zakwitnie kij w twojej ręce tak będzie
oddychaj pełną piersią oddychaj

więcej wspomnień zabierzesz ze sobą
świeże pachnące kretowiska
wyrzucą z siebie krokusa łodyżkę
śnieżyczki wychyną zza kamieni
szlifowanych niegdyś przez potok
już w płuca nabierz trochę ziemi
i niech cię nie zaskoczą
sroki goniące się po niebie
obłoki skrzypiące na wietrze
(jak blaszane wota w kapliczce
bielonej ptasim łajnem)
zakwitnie wszystko bez ciebie
najwyższy wypuści cię z ręki
i powie leć a nie obnoś się
ze złamanym skrzydłem.

***

że ptaki,
że przelatują z nagich gałęzi jaśminu
na szczyt domu, w którym pędzimy
(przewracając się z jednego przebitego boku
na drugi) żywot,

że bywają spłoszone,
że niekiedy śpiewają (komu? czemu?) —
nie jest powiedziane, że śpiewają
nam, czekającym na nadejście
(kogo? czego?) dopełniacza losu,

może śpiewają tym, którzy nie doczekali,
może Panu Bogu w okno, w jego białe firany
podwiązane różowym kordonkiem świtu;

że kogut,
że pieje zaciekle w komórce sąsiada,
pies szczeka, pękają pąki mimo naszej woli

i że to wszystko mówi coś i znaczy,
bo jest zaznaczone
w księdze naszych domysłów,

w Naturze.

Tren

Antoniemu Mackiewiczowi

Przebiera palcami ciemność
i pociera o pierścionek pełni
zastawiony w lombardzie uschłych olch;
miasteczka pełnią wartę tylko dla mnie,
polyka je horyzont, chłodzi wiatr.

Kobieta drzemie, a spod jej nóg
ucieka ziemia. Agresywny pot,
ale nawet mi nie staje;
robi się starzec ze mnie, powoli
smakuję ten chleb, niosę trumnę,

ocieram się o sąsiedni grób.
a potem przebieram palcami,
sypiąc na twoją twarz
kamyczki, muszelki, grudki. Ciemność
dnia.

Kobieta, Mężczyzna,
Pożądanie, Śmierć

Ostatni wiersz dla matki

*światło rdzy
kryjesz ty*

Rdza traw, ta rozpacz,
pod bukami przepaść;

*przepaść rozpatrz
z góry, przykłaśnij do echa.*

Tam przerzuca miasto
zmarłych, stąd światło

na wzgórzach; rozrasta się
cmentarz, rozpycha

jak nowotwór; grząskie pola
równa spychacz,

potwór w snach dziecka;
mamo, pamiętasz

mnie z tamtych przerażeń;
iść na swój grób trzeba odważnie

Cmentarz, Matka, Dziecko,
Dorosłość, Śmierć, Strach

Zdania na wypadek śmierci

E. i J. Soltyszczałom

Być ojcem i spokojnie rozmawiać z synem.
Doprowadzić córki do miejsca, skąd same ogarną
pozostałość życia.

Być synem i spokojnie rozmawiać z ojcem przez ścianę
z trawy, gliny, przez korzenie, kłącza.

Nie spodziewać się czegoś nadzwyczajnego,
bo wszystko jest nadzwyczajne.

Dorosłość, Śmierć

Groby, grzbiety fal, grzywy koni,
kościany grzebień u twojej skroni.
Sukienka matki, i twoja. Szmer
spodni w szafie, jęk szuflad.

Błądzący oddech trafi na poetę lub szewca
jak Boehme; pozostawi oddźwięk.

Już trzeba wierzyć w coś niezniszczalnego.

Głuchy czerwiec

Iwone i Antkowi

„...żeby rzucać carmina w przestrzeń
sakralnych jaskiń...”

Cz. Miłosz

Kaplice jak ptactwo,
co obsiada miedze
i wydaje głuchy krzyk
słyszany przez nielicznych;

przez nielicznych tak bardzo.
Urodziłem się w okolicy pozbawionej
katedr — luster wyższej wiary,
pośród wzgórz kręcących się w kółko

nasiąkałem pustką, niedzielą
bez znaczeń. I teraz nie słyszę,
co w powietrzu drży
i dlaczego; za moją głuchotą pomódl się

czytelny, jasny i wytrwały.

Zapowiedź

To są przecież groby, mamrocze
dziecko; *nie mów tak o górach*;
niesiemy drabinę ku wyniosłej
gruszy, jabłko w woskowiinę
chroni się przed mrozem;

to jest przecież cmentarz, spójrz,
tato, w obłoki, szkielet
goni szkielet i jeździec
bez głowy; *góry (przez graby)*
zdrobniałe, zgrabiałe;

parowozy zatraciły się
w polach po osie, po rdzę.

Grób, Góry, Śmierć

Za tobą głos ze stacji
krzyżowej, ksiądz ma
mikrofon; to jest przecież miasto

dochodzące z dołu.

Ciepły grudzień

Ani i Jurkowi

*„jastrząb kwilił, co rozuścierało psy.
krzesło w rzece. kry”.*

Tu szedłem, a tam dosłownie
leżałem pod brukiem, pod pianą liści
bitą na asfalcie: oddech ziemi
strofował mnie, naprowadzał —
zaczynały się schody, korytarze.

Tak się leży, tak układa,
wyrównuje oddechy ze wszech stron —
w sobie. Tak się widzi kroki
od spodu, przeczuwa podeszwy; podejrzan
wiatr. W zajezdni dużo flag.

Trochę szedłem, ale coraz bardziej
obraz zachodził w głąb. Zachodziłem,
zaszedłem, stoję nad otwartą
myślą: w notatniku zaciskał się
rząd, gwar brył. I sny.

Kręto, przestrzennie, lustrzanie.

Potrawy pośmiertne;

ten olśniewający stół,
którego będziecie się trzymać
jak burty okrętu zapadającego się
w tłustej zupie oceanu,

a ja wam będę machał jak szalony
z bezludnej wyspy, która zaludni się szybko
i któryś powie „Co się wściekasz”,
i będzie się zacinał, jąkał;

dopiero potem powiedzą mi,
że to Bóg. Ale nie dojdzie do mnie nic,
żadna wielkość, prawda czy poczucie,
pustka rozdęta w piersiach, lśniąca
na krawędziach, to wszystko

Śmierć, Zaświaty, Okręt

(koniec do przelknięcia jak ołów,
rtęć do wypicia)

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z *Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur*.

Ten utwór jest udostępniony na licencji *Licencja Wolnej Sztuki 1.3*.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na *Licencji Wolnej Sztuki 1.3*.

Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w *Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur*. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/maliszewski-zdania-na-wypadek-zdania-na-wypadek-czesc/>

Tekst opracowany na podstawie: Karol Maliszewski, *Zdania na wypadek*. Wiersze wybrane, red. Radosław Wiśniewski, Klub Integracji Twórczych Stowarzyszenie Żywych Poetów, Brzeg 2007.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>).

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Kopec, Aleksandra Sekuła.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przeznacz darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).